

Opinia Komitetu Regionów „nowy impuls do powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej”

(2009/C 211/06)

KOMITET REGIONÓW

- Stwierdza niepowodzenie polityki na rzecz powstrzymania procesu zanikania różnorodności biologicznej w Europie do 2010 r.; skuteczne jego powstrzymanie wymaga strategii ukierunkowanej na działanie, opracowanej zgodnie z podejściem systemowym i długotrwanie wspieranej, tj. przez wiele lat po 2010 r. Strategia ta powinna zakładać znaczne zaangażowanie samorządów lokalnych i regionalnych, którym państwa członkowskie powinny zapewnić niezbędne środki prawne i finansowe.
- Wzywa Unię Europejską, państwa członkowskie i samorzady lokalne i regionalne do ustanowienia rygorystycznego systemu współzależności ekologicznej w odniesieniu do dotacji i środków wsparcia. Wzywa Komisję, aby zachęciła państwa członkowskie do dokonania przeglądu swoich systemów podatkowych oraz do dostosowania krajowych środków wsparcia tak, aby bardziej sprzyjały ochronie różnorodności biologicznej.
- Uważa, że obszary sieci Natura 2000 należy w większości krajów skonsolidować, i wzywa w związku z tym państwa członkowskie do wywiązania się ze swych zobowiązań dotyczących obszarów morskich i zasobów wód gruntowych. Należy opracować i wdrożyć stosowne plany zarządzania obszarami sieci Natura 2000, angażujące samorzady lokalne i regionalne, a także właścicieli użytków rolnych i terenów prywatnych.
- Jest zdania, że należy pilnie utworzyć „sieć ekologiczną” jako prawdziwą infrastrukturę przyrodniczą, i wzywa do podjęcia działań gwarantujących, że żadne środki ograniczania emisji gazów cieplarnianych nie będą miały szkodliwego wpływu na różnorodność biologiczną. Ponadto sądzi, że jedynie opracowana na szczeblu europejskim strategia zwalczania gatunków inwazyjnych może przynieść odpowiednie skutki.
- Uważa, że powodzenie strategii ochrony różnorodności biologicznej możliwe jest wyłącznie pod warunkiem powszechnego zaangażowania mieszkańców; zachęca samorzady lokalne i regionalne do zaangażowania się w opracowanie wysokiej jakości programów informacyjnych i szkoleniowych oraz do pozyskiwania wsparcia w tym zakresie.

Sprawozdawca: René SOUCHON (FR/PSE), przewodniczący Rady Regionalnej Owernii

Dokumenty źródłowe

Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Śródkresowa ocena wykonania wspólnotowego planu działania na rzecz różnorodności biologicznej”

COM(2008) 864 wersja ostateczna

oraz

komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „W kierunku strategii UE w sprawie gatunków inwazyjnych”

COM(2008) 789 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Na podstawie stanowiska naukowców i badaczy stwierdza, że żyjące gatunki roślin i zwierząt wymierają obecnie o wiele szybciej niż kiedykolwiek wcześniej, odkąd istnieje życie na Ziemi.

2. Stwierdza, że różnorodność biologiczna ma zasadnicze znaczenie dla przetrwania ludzkości, w szczególności ze względu na funkcje ekosystemu – dla przyszłych pokoleń, ale także już teraz, dla obecnego pokolenia.

3. Zauważa już wpływ klimatu na dynamikę i rozmieszczenie żyjących gatunków.

4. Zauważa, że człowiek nie jest w stanie żyć w całkowicie zmineralizowanym środowisku, i w związku z tym uważa, że zmiana lub zanikanie różnorodności biologicznej przyniesie dramatyczne skutki dla ludzkości.

5. W wymiarze społeczno-gospodarczym zauważa już ujemne następstwa utraty różnorodności biologicznej i zanikania funkcji ekosystemu.

6. Stwierdza, że za główne przyczyny zanikania różnorodności biologicznej uznaje się przekształcanie ziem uprawnych w obszary zabudowane, rozdrobnienie obszarów naturalnych i rozwój populacji egzotycznych gatunków roślin i zwierząt, intensyfikację rolnictwa, zmiany klimatu oraz różnego rodzaju zanieczyszczenia.

7. Stwierdza, że gospodarowanie różnorodnością biologiczną i jej ochrona na szczeblu regionalnym i lokalnym są konieczne do zachowania różnorodności biologicznej na skalę światową oraz że w tym celu należy powiązać ze sobą wszystkie podmioty lokalne zaangażowane w ochronę różnorodności biologicznej, zwłaszcza przedsiębiorstwa, stowarzyszenia, właściciele

i zarządców obszarów wiejskich, naukowców, decydentów politycznych, samorządy lokalne i regionalne.

Uwagi ogólne i rola samorządów lokalnych i regionalnych

8. Uważa, że skutki utraty różnorodności biologicznej mogą być niezmiernie poważne dla człowieka, podobnie jak następstwa zmian klimatu.

9. Dobitnie stwierdza niepowodzenie polityki na rzecz powstrzymania procesu zanikania różnorodności biologicznej w Europie do 2010 r., wynikające ze znacznego rozżewu pomiędzy ogłoszonymi zamierzeniami a zrealizowanymi działaniami i wdrożonymi środkami.

10. Zauważa jednak powodzenie kilku pojedynczych działań, takich jak realizacja planów ochrony niektórych gatunków roślin lub zwierząt (ścierwnika białego, wydry, bernikli obrożnej – *Branta bernicula* – i in.) i siedlisk (nadreńskich lasów łęgowych, Tamizy i in.), planów zarządzania obowiązujących na kilku obszarach chronionych.

11. Uważa, że aby podjęte środki przyniosły konkretne rezultaty, pilnie konieczne jest nadanie nowego impulsu – np. w ramach wdrażania Europejskiej konwencji krajobrazowej we wszystkich państwach członkowskich – strategiom i programom zmierzającym lub przyczyniającym się do zrównoważonej ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu, aby podjęte środki przyniosły konkretne rezultaty.

12. W tym celu za konieczne uznaje ściśle zaangażowanie samorządów regionalnych i lokalnych w proces opracowywania i wdrażania programów i tym samym przyznanie samorządom odpowiednich środków prawnych oraz finansowych umożliwiających im wykonywanie ich zadań w kontekście zrównoważonego rozwoju.

13. Zauważa, że stosunek społeczeństw do zasobów i środowiska naturalnego (wykorzystywanie zasobów, użytkowanie gruntów, zagospodarowanie przestrzenne itp.) jest warunkowany przede wszystkim przez sposób postrzegania przyrody w tradycjach kulturowych; wzywa UE do podjęcia prac nad nową wizją kulturową różnorodności biologicznej, obejmującą – w ramach całościowej koncepcji – zarówno podejście etyczne, związane w szczególności z nieodłączną wartością przyrody jako dziedzictwa ludzkości, jak i podejście bardziej praktyczne, które uzasadniają w szczególności funkcje spełniane przez ekosystem.

14. Zauważa, że ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu (ochrona przed erozją gleby, oczyszczanie ścieków) wymaga strategii ukierunkowanej na działanie, opracowanej zgodnie z podejściem „systemowym” (tj. ze spójną logiką cechującą całość złożoną z różnych elementów dynamicznie ze sobą powiązanych) i długotrwałej wspieranej, tj. przez wiele lat po 2010 r. Strategia ta powinna zakładać znaczne zaangażowanie samorządów lokalnych i regionalnych.

15. Wzywa do tego, aby ochrona różnorodności biologicznej była, przez wiele lat po 2010 r., elementem składowym zarządzania i planowania przestrzennego na obszarach zarówno wiejskich, jak i miejskich.

16. Wzywa do tego, aby ochrona różnorodności biologicznej była przez wiele lat po 2010 r. kluczowym elementem polityki, strategii i programów europejskich. Ochrona różnorodności biologicznej, jako zagadnienie przekrojowe powiązane z innymi zagadnieniami, powinna stać się elementem przewodnim zapewniającym niezbędną, namacalną spójność polityce planowania przestrzennego i użytkowania gruntów, wymagającym ścisłej współpracy pomiędzy poszczególnymi dyrekcjami Komisji i znacznego zaangażowania samorządów lokalnych i regionalnych.

17. Z zadowoleniem przyjmuje ścisły charakter metody opracowanej przez państwa członkowskie i Komisję, dzięki której możliwe było sporządzenie śródkresowej oceny podsumowującej sytuację w zakresie różnorodności biologicznej i realizacji programów działań; metoda ta opiera się na samoocenie przez państwa członkowskie zrealizowanych przedsięwzięć, które Komisja przedstawia w postaci spójnej, całościowej wizji.

18. Z zadowoleniem przyjmuje rezolucję Parlamentu Europejskiego przyjętą jednogłośnie w dniu 3.2.2009 r. (2008/2210 (INI)), w której uznano konieczność utworzenia europejskiej sieci obszarów przyrodniczych, tzw. obszarów dzikiej przyrody, tj. w bardzo niewielkim stopniu zmienionych wskutek działalności człowieka, i z zadowoleniem przyjmuje przeprowadzenie przez czeską prezydencję konferencji na temat obszarów dzikiej przyrody i dużych naturalnych siedlisk w Europie w dniach 27-28 maja 2009 r.

19. Zauważa, że zgodnie z zasadą pomocniczości trwała ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu wymaga zarówno środków stosowanych na szczeblu lokalnym, jak i podejścia całościowego, wynikającego ze sposobu funkcjonowania ekosystemów, który przekracza granice

administracyjne i od którego w sposób szczególny uzależnione są usługi świadczone na rzecz ludności.

20. Wzywa państwa członkowskie do ścisłego stosowania przepisów dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (dyrektywa 2001/42/WE) i oceny wpływu na środowisko (dyrektywa 85/337/WE), jak również procedury dotyczącej sieci Natura 2000, aby zminimalizować wpływ wywierany na środowisko naturalne i różnorodność biologiczną.

21. Uważa, że strategia ochrony różnorodności biologicznej powinna być ambitna, aby osiągnąć cel, jakim jest powstrzymanie procesu zanikania różnorodności biologicznej, a zatem powinna obejmować aspekty gospodarcze i finansowe oraz pobudzać do działania samorządy lokalne i regionalne, a także właścicieli. Odpowiednie strategie muszą być opracowane i wdrażane na różnych poziomach funkcjonowania systemów przyrodniczych, aby zapewnić niezbędną spójność tych strategii i zaangażowanie w nie wszystkich stron.

22. Wzywa Unię Europejską, państwa członkowskie i samorządy lokalne i regionalne do ustanowienia rygorystycznego systemu współzależności ekologicznej w odniesieniu do dotacji i środków wsparcia, opartego na jednoznacznych wskaźnikach, takich jak udoskonalane obecnie wskaźniki SEBI 2010, obejmującego różnorodność biologiczną i jej powiązania z innymi obszarami.

23. Wzywa Komisję, aby zachęciła państwa członkowskie zarówno do dokonania przeglądu swoich systemów podatkowych, jak i do dostosowania krajowych środków na rzecz wspierania przedsiębiorstw oraz władz lokalnych i regionalnych tak, aby bardziej sprzyjać ochronie różnorodności biologicznej, np. poprzez obniżenie stawki VAT na produkty pochodzące z upraw ekologicznych lub z obszarów sieci Natura 2000. Wskazane w związku z tym jest:

23.1 Obniżenie czy wręcz zniesienie podatków, jak również dotacji, które skłaniają do zachowań o niekorzystnym wpływie na różnorodność biologiczną, aby osiągnąć wewnętrzną zgodność z krajowymi ustawami i kodeksami w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

23.2 Z drugiej strony, zwiększenie dotacji i poszerzenie zakresu stosowania zwolnień podatkowych, które skłaniają do zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej.

24. Wzywa Komisję, by w dyskusjach prowadzonych obecnie na szczeblu europejskim na temat przeglądu kryteriów wykorzystywanych do obliczania PKB (mierzącego jedynie przepływy finansowe, nie zaś wielkość zgromadzonego kapitału) uwzględniła oprócz kryteriów dotyczących zdrowia i dobrych warunków życia ludności także wymogi ochrony różnorodności biologicznej i związanych z nią funkcji ekosystemu; przykładowo wydatki z tytułu prac wynikających z przypadkowych lub umyślnych zanieczyszczeń powinny być odliczane, nie zaś doliczane, tak jak obecnie.

25. Stanowczo wzywa do tego, by przez wiele lat po 2010 r. kontynuowano działania podjęte na rzecz powstrzymania procesu zanikania różnorodności biologicznej.

26. Uważa, że w działaniach podejmowanych w reakcji na obecny kryzys gospodarczy, który wymaga poważnych środków restrukturyzacyjnych, należy w pełni uwzględnić aspekty dotyczące różnorodności biologicznej. Znaczenie tej kwestii środowiskowej musi być w większym stopniu brane pod uwagę na wszystkich szczeblach terytorialnych, a przede wszystkim we wszelkiej działalności gospodarczej.

Różnorodność biologiczna w Unii Europejskiej

27. Podkreśla znaczną potrzebę podejmowania zdecydowanych i spójnych działań na szczeblu europejskim, powielanych na wszystkich szczeblach lokalnych i regionalnych, zwłaszcza na szczeblu regionów, z myślą o zwiększeniu zaangażowania obywateli.

28. Podkreśla oryginalność i siłę podejścia stosowanego w ramach sieci Natura 2000, zapewniającego ścisłą współpracę pomiędzy naukowcami a politykami, mającego na celu trwałe wykorzystywanie zasobów naturalnych. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że wyznaczono już obszary ochrony, które obejmują około 20 % terytorium UE.

29. Sądzi jednak, że sieć specjalnych obszarów ochrony (dyrektywa siedliskowa 92/43/EWG) i obszarów specjalnej ochrony (dyrektywa ptasia 79/409/EWG) należy w większości krajów skonsolidować: niedokładność naukowych danych referencyjnych utrudnia ocenę zgodności łądowych obszarów sieci Natura 2000 z kryteriami, o których mowa w dyrektywach siedliskowej i ptasiej; wzywa ponadto państwa członkowskie do wywiązania się ze spoczywających na nich zobowiązań dotyczących obszarów morskich oraz zasobów wód gruntowych.

30. Podkreśla szczególne znaczenie ekosystemów przyujściowych, które są najważniejszymi siedliskami gatunków żyjących w ekosystemach wód morskich i słodkich, oraz wzywa do zwrócenia na nie możliwie największej uwagi poprzez obowiązkowe zintegrowane planowanie zagospodarowania obszarów, przynajmniej tych objętych siecią Natura 2000.

31. Kładzie nacisk na konieczność zwrócenia możliwie największej uwagi na jakość gleb i ich różnorodność biologiczną; gleby to jedyna część środowiska naturalnego naszej planety, która pośredniczy w przepływie wszystkich substancji i energii warunkującym dynamikę ekosystemów, a tym samym dynamikę gatunków; zagadnienie różnorodności biologicznej wymaga znacznego poszerzenia w odnośnej dyrektywie, nad którą trwają obecnie prace.

32. Apeluje o zwrócenie szczególnej uwagi na utrzymanie poziomu i jakości warstw wodonośnych, które są szczególnie istotne dla jakości i różnorodności biologicznej gleby (zwłaszcza w rolnictwie) oraz zaopatrzenia ludności w wodę pitną.

33. Wzywa do tego, aby zacieśniono praktyczną współpracę pomiędzy ekspertami, wywodzącymi się bądź z instytucji naukowych, bądź ze stowarzyszeń ekologicznych, a decydentami politycznymi: skuteczność decyzji i wdrażania programów, mających na celu trwałą ochronę różnorodności biologicznej, zależą zarówno od kompetencji ekspertów naukowych, jak i od kompetencji osób odpowiedzialnych za zarządzanie lokalne.

34. Uważa, że obszary sieci Natura 2000 w pełni przyczynią się do trwałej ochrony różnorodności biologicznej wyłącznie pod warunkiem wdrożenia stosownego systemu zarządzania dziedzictwem naturalnym, angażującego w szczególności samorządy lokalne i regionalne, a także właścicieli użytków rolnych i terenów prywatnych; sytuacja, w której prawdopodobnie połowa gatunków i ponad trzy czwarte siedlisk o dużym znaczeniu dla Wspólnoty jest niedostatecznie chronionych, wskazuje na konieczność pilnego wprowadzenia systemu zarządzania *ad hoc* na tych obszarach.

35. Sądzi, że sieć Natura 2000 i wszystkie obszary dzikiej przyrody należy w pełni uwzględnić w strategiach przestrzennej ochrony różnorodności biologicznej wdrażanych przez państwa członkowskie i samorządy lokalne i regionalne.

36. Wzywa do pilnego utworzenia „sieci ekologicznej”, prawdziwej infrastruktury przyrodniczej zapewniającej w pierwszym rzędzie powiązania funkcyjne pomiędzy obszarami sieci Natura 2000 a obszarami dzikiej przyrody, jak również powiązania na obszarach miejskich i na podmiejskich obszarach uprawnych, z udziałem poszczególnych samorządów lokalnych i regionalnych, w tym regionów. Z ową infrastrukturą ekologiczną nie powinny kolidować istniejące i przyszłe struktury liniowe (autostrady, linie kolejowe itp.), aby uniknąć rozczłonkowania siedlisk. Infrastrukturę tę należy również włączyć do nowej wspólnej polityki rolnej.

37. Stwierdza, że różnorodność biologiczna na obszarach sieci Natura 2000, ze względu na swoje cechy funkcjonalne, podlega bardzo silnemu oddziaływaniu z terenów sąsiednich, oraz uważa, że sposób zarządzania terenami okalającymi obszary sieci Natura 2000 i użytkowania tych terenów powinien trwale przyczyniać się do ochrony różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemu w obrębie obszarów sieci.

38. Kładzie nacisk na konieczność dokonania dogłębnego przeglądu i wzmocnienia polityki rybołówstwa (WPRyb) i polityki rolnej (WPR), jak również na opracowanie polityki leśnej w pełni uwzględniającej wymogi ochrony różnorodności biologicznej i zasady współzależności dotacji.

39. Wzywa do uzupełnienia załącznika I do dyrektywy 2008/1/WE dotyczącej zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli o praktyki stosowane w akwakulturze na wodach śródlądowych i morskich, zwłaszcza praktyki o charakterze intensywnym.

40. Proponuje dokonać przeglądu kryteriów dotyczących oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia: w odnośnych praktykach stosowanych w rolnictwie należy uwzględnić wymogi dotyczące różnorodności biologicznej i dynamiki związanych z nią interakcji.

41. Z zadowoleniem przyjmuje decyzję (z dnia 2.3.2009 r.) europejskiej Rady Ministrów dotyczącą stosowania zasady ostrożności w odniesieniu do uprawy roślin genetycznie modyfikowanych (karta florencka podpisana w dniu 4.2.2005 r.) i wzywa do tego, aby zasada ta była możliwie najściślej stosowana w sposób jak najbardziej przejrzysty, zgodnie z konwencją z Århus (podpisaną w dniu 25.6.1998 r.).

42. Wyraża obawę w związku z możliwym oddziaływaniem upraw energetycznych – takich jak uprawy do celów produkcji biopaliw wymagające dużej powierzchni – które w szczególności zwiększają zachętę do intensywniejszego wykorzystania gruntów odłogowanych i obszarów dzikiej przyrody, np. z racji zniesienia jesienią 2008 r. obowiązku odłogowania, i przyczyniają się do wylesiania krajów Południa. W związku z tym Komitet proponuje Komisji przeprowadzenie oceny oddziaływania biopaliw na różnorodność biologiczną, na środowisko i na ekosystemy.

43. Zauważa, że gatunki, ekosystemy i przepływ substancji wykraczają poza granice administracyjne, zwłaszcza państwowe, i stwierdza, że niektóre obszary sieci Natura 2000 przedziela granica państwowa. Proponuje więc utworzenie na szczeblu europejskim statusu lub oznaczenia obszaru transgranicznego (dla transgranicznych obszarów sieci Natura 2000, czy nawet transgranicznych rezerwatów przyrody lub parków regionalnych), aby zapewnić spójne zarządzanie ochroną różnorodności biologicznej i odnośnymi ekosystemami.

44. Uważa, że powodzenie strategii ochrony różnorodności biologicznej możliwe jest wyłącznie pod warunkiem powszechnego zaangażowania mieszkańców, począwszy od zwykłych obywateli, a skończywszy na decydentach gospodarczych i władzach lokalnych. Zaangażowanie to wymaga opracowania wysokiej jakości programu informacyjno-szkoleniowego, w szczególności za pomocą najnowocześniejszych technologii komunikacyjnych (internetu), lecz także szkolnych programów nauczania. Do działań tych należy zachęcić samorządy lokalne i regionalne, zwłaszcza regiony, które działają na szczeblu bliższym obywatelowi, a także udzielić im wsparcia.

45. Proponuje, by nagradzać działania sprzyjające ochronie różnorodności biologicznej i jej dynamicznych interakcji poprzez rozpowszechnianie informacji o takich działaniach.

Uwagi szczegółowe na temat gatunków inwazyjnych

46. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja zwraca szczególną uwagę na problem gatunków obcych, które stały się inwazyjne, stwarzają one bowiem poważne zagrożenie dla lokalnej różnorodności biologicznej.

47. Powtarza swoje zalecenie, by pilnie podjęto problem gatunków inwazyjnych (CdR 159/2006 fin) w ramach jasnej strategii ukierunkowanej na działanie, w którą zaangażowane byłyby samorządy lokalne i regionalne. Za niezbędne uznaje opracowanie dyrektywy *ad hoc*.

48. Uważa, że strategia zwalczania gatunków inwazyjnych będzie mogła być skuteczna wyłącznie pod warunkiem prowadzenia jej na szczeblu europejskim. Oznacza to spójny i znaczny udział poszczególnych państw członkowskich, w szczególności w zakresie przepisów prawa, oraz samorządów lokalnych i regionalnych, w szczególności w zakresie środków zwalczania. Uważa, że działania nadzorcze, zapobiegawcze i eliminacyjne dotyczące gatunków inwazyjnych najskuteczniej prowadzone będą na szczeblu regionalnym.

49. Stwierdza brak stosownych przepisów prawa (pomimo istnienia przepisów szczególnych w innych dziedzinach) na

szczeblu europejskim, właściwym do zajmowania się problemem wprowadzania obcych gatunków roślin i zwierząt.

50. Wyraża ubolewanie w związku z brakiem spójności przepisów i środków krajowych, co w znacznej mierze osłabia skuteczność strategii przeciwdziałania inwazyjnym gatunkom obcym, i wzywa państwa członkowskie do przyjęcia przepisów prowadzących do osiągnięcia całościowej spójności.

51. Za pilne uznaje wprowadzenie środków ścisłej kontroli przywozu gatunków nierodzimych do UE, przynajmniej przywozu o charakterze zamierzonym, zwraca jednak uwagę na względy, które kierują odnośnymi decyzjami lub kryją się pod nimi, i zaleca możliwie największą czujność w wymiarze etycznym.

UE a różnorodność biologiczna na świecie

52. Uznaje szczególną odpowiedzialność Unii Europejskiej za ochronę różnorodności biologicznej na świecie, zarówno ze względu na historię kontynentu, jak i ze względu na jego stosunki gospodarcze, tym samym zaś uznaje spoczywający na nim obowiązek stanowienia wzoru.

53. Zwraca szczególną uwagę na znaczne zagrożenia nieodłącznie związane z otwarciem rynków, dotyczące rozprzestrzeniania się potencjalnie inwazyjnych gatunków naturalnych lub genetycznie modyfikowanych. Usilnie wzywa więc do uwzględnienia wymogów ochrony różnorodności biologicznej we wszelkich międzynarodowych umowach handlowych.

54. Wzywa państwa członkowskie do przyjęcia pełnej odpowiedzialności za należące do nich obszary lądowe i morskie znajdujące się poza granicami Europy, a w szczególności za obszary szczególnie obfitujące w gatunki i ekosystemy pierwotne.

55. Wzywa do wspomagania procesu wdrażania współpracy międzynarodowej pomiędzy regionami mającej na celu wspieranie działań, zwłaszcza gospodarczych i oświatowych, sprzyjających trwałej ochronie różnorodności biologicznej na szczeblu pozwalającym regionom promować owe działania i zarazem wspomagać ich realizację.

56. Podkreśla, że należałoby powołać międzynarodowy zespół ekspertów w dziedzinie różnorodności biologicznej, opierając się w znacznym stopniu na już istniejących ośrodkach, takich jak Europejskie Centrum Tematyczne ds. Ochrony Przyrody i Różnorodności Biologicznej, Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) czy też właśnie tworzona międzyrządowa platforma naukowo-polityczna poświęcona różnorodności biologicznej i funkcjom ekosystemu (IPBES).

Różnorodność biologiczna a zmiany klimatu

57. Stwierdza, że warunki klimatyczne mają decydujący wpływ na gatunki i ekosystemy, a tym samym na różnorodność biologiczną, w związku z czym – przykładowo w przypadku systemów niestabilnych ekologicznie – konieczne jest uwzględnienie raczej podejścia systemowego niż podejścia skupiającego się na poszczególnych gatunkach. Inwestycje w środowisko naturalne mogą doprowadzić na przykład do powstania nowych ekosystemów.

58. Wzywa do działania w taki sposób, aby żadne środki ograniczania emisji gazów cieplarnianych nie miały szkodliwego wpływu na różnorodność biologiczną.

59. Za konieczne uznaje zbliżenie miejsc produkcji, zwłaszcza produkcji żywności, do miejsc konsumpcji w celu ograniczenia wydatków na energię wynikających z przewożenia towarów na dużą odległość, a także zwiększenie niezależności i samowystarczalności żywnościowej poszczególnych krajów.

60. Zauważa jednocześnie udział gatunków w przepływie gazów cieplarnianych na świecie, zwłaszcza dwutlenku węgla, i wzywa w związku z tym do uwzględnienia celu, jakim jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, w programach ochrony różnorodności biologicznej, np. poprzez ochronę typów siedlisk, które produkują O₂ i pochłaniają CO₂, jak np. siedliska leśne i tereny podmokłe (bagna, torfowiska itp.)

61. Stwierdza, że ponownie zainteresowano się obszarami leśnymi, na nowo uznanymi za odnawialne źródło energii, i kładzie nacisk na konieczność niedopuszczenia do sytuacji, w której zainteresowanie to doprowadziłoby do powstania nowych form gospodarki leśnej (monokultur, skrócenia cyklu eksploatacji itp.) szkodliwych dla różnorodności biologicznej.

62. Nalega, by obecne inwestycje i działania w zakresie produkcji energii odnawialnej, które powodują zmiany w środowisku lub mają negatywne konsekwencje dla różnorodności biologicznej (zwłaszcza minielektrownie i elektrownie wodne), wykorzystywały zasoby naturalne z poszanowaniem podstawowych warunków gwarantujących zachowanie i ciągłość potencjalnej różnorodności biologicznej środowiska rzeczno-egzonalnego. Jeżeli w wyniku poszanowania różnorodności biologicznej nastąpi spadek wydajności danej działalności, w żadnym wypadku nie może to upoważniać do otrzymania pomocy państwa w ramach odszkodowania, gdyż chodzi o wymóg, który musi zostać spełniony. Należy również bezwzględnie zagwarantować korytarz ekologiczny, którym są ciek wodny i równina rzeczna, tak by nie izolować populacji.

Zasoby wiedzy

63. Kładzie nacisk na konieczność posiadania rzetelnej wiedzy na temat różnorodności biologicznej, jej stanu i funkcji ekosystemu oraz na udostępnienie tej wiedzy jak największej liczbie osób.

64. Kładzie nacisk na znaczenie badań w dziedzinie nauk przyrodniczych i ekologii; w związku z tym należy ustanowić sieć obszarów całkowicie chronionych i/lub obszarów dzikiej przyrody, które byłyby obserwatorium procesów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu, jaki wywierają na nie zmiany klimatu.

65. Proponuje prowadzenie badań mających na celu skuteczniejszy pomiar i analizę rzeczywistej wartości (zarówno kulturowej, jak i gospodarczej) różnorodności biologicznej i wynikających z niej funkcji ekosystemu. Badania te powinny

być prowadzone przez zespoły interdyscyplinarne zgodnie z podejściem systemowym w celu stworzenia całościowej wizji uwzględniającej elementy zarówno przyrodnicze, jak i kulturowe.

66. Kładzie nacisk na konieczność rozpoznania i dokładnego określenia, na szczeblu krajowym i regionalnym, najważniejszych przyczyn niszczenia różnorodności biologicznej i związanego z tym zanikania funkcji ekosystemu, aby można było opracować i wdrożyć skuteczne strategie ochrony.

67. Podkreśla bezwzględną konieczność opracowania lub udoskonalenia zestawu stosownych, spójnych w skali europejskiej wskaźników (np. wskaźników SEBI 2010) w celu prowadzenia praktycznego nadzoru nad rozwojem różnorodności biologicznej, jej stanem i funkcjami ekosystemu.

68. Wzywa państwa członkowskie do przywrócenia lub zreformowania kształcenia, zwłaszcza wyższego, w dziedzinie nauk przyrodniczych, w szczególności w wymiarze praktycznym, i w dziedzinie rozpoznawania gatunków i ekosystemów.

69. Apeluje do państw członkowskich o włączenie treści dotyczących różnorodności biologicznej do programów szkoleniowych wyższego o profilu technicznym i do szkolenia zawodowego (w zakresie planowania przestrzennego, rolnictwa, budowy infrastruktury, gospodarki, urbanistyki itp.).

Główne środki wsparcia

70. Kładzie nacisk na nagłą potrzebę wyposażenia samorządów krajowych, lokalnych i regionalnych w zasoby ludzkie, techniczne i finansowe niezbędne do wspierania długofalowych programów, tj. trwających przez wiele lat po 2010 r., w celu zapewnienia długoterminowej ochrony różnorodności biologicznej.

71. Wnosi, by zwiększyć odnośne pule środków budżetowych i uprościć procedury zatwierdzania wniosków, nie ograniczając przy tym korzyści dla różnorodności biologicznej, zwłaszcza w ramach instrumentu LIFE+, lecz także by możliwie najlepiej wykorzystywać środki z funduszy EFRR, EFRROW i EFR na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.

72. Wzywa do tego, aby w procesie przyznawania odnośnego wsparcia finansowego konsekwentnie stosowano ścisłą zasadę współzależności ekologicznej i by opierał się on na kryteriach obejmujących jednoznaczne i wiarygodne wskaźniki, takie jak wskaźniki SEBI 2010.

73. Kładzie zdecydowany nacisk na konieczność ścisłej współpracy zespołów administracyjnych i logistycznych, począwszy od etapu opracowywania przedsięwzięć, w celu zapewnienia podejścia „systemowego” (tj. spójnej logiki cechującej całość złożoną z różnych elementów dynamicznie ze sobą powiązanych), bez względu na to, czy mowa o zespołach Komisji, państw członkowskich, czy samorządów regionalnych i lokalnych.

74. Kładzie zdecydowany nacisk na konieczność prowadzenia programów badań naukowych, zwłaszcza w dziedzinie nauk przyrodniczych i ekologii, w celu uzyskania wiedzy niezbędnej do osiągnięcia celu, jakim jest powstrzymanie procesu zanikania różnorodności biologicznej. Podkreśla również znaczenie ukierunkowywania programów kształcenia kompetencji zawodowych i rozwoju karier naukowych (na przykład poprzez stypendia europejskie) na tematy związane z różnorodnością biologiczną, zarówno w zakresie nauk przyrodniczych, jak i społecznych.

75. Podkreśla znaczenie działań oświatowych, zwłaszcza wśród uczniów, studentów i ogółu młodzieży, zmierzających do rzeczywistego zaangażowania obywateli, tj. obejmujących wszystkie grupy społeczne, rodzaje problemów i formy odpowiedzialności za różnorodność biologiczną; działania te powinny opierać się na bliskości, która cechuje stosunki pomiędzy obywatelami a samorządami lokalnymi i regionalnymi.

Nadzór

76. Przypomina, że namacalne skutki polityki ochrony różnorodności biologicznej uwidaczniać się będą w perspektywie

długofalowej, wiele lat po roku 2010, a nawet po roku 2020; w związku z tym ocena osiągnięć z dwuletniego okresu może dotyczyć wyłącznie skuteczności wdrażania działań.

77. Usilnie przypomina, że w ocenie różnorodności biologicznej nie można opierać się wyłącznie na liczbie żyjących gatunków, ale powinno się w pełni uwzględnić ich wzajemne powiązania oraz złożoność i funkcje ekosystemów.

78. Apeluje o zachęcanie organizacji ekologicznych do tego, by wykorzystywały swoją wiedzę do monitorowania zmian różnorodności biologicznej i informowania o nich opinii publicznej, jak również do tego, by zdawały sprawę ze swoich działań władzom lokalnym i regionalnym.

79. Wzywa do ustanowienia dużego Obserwatorium Różnorodności Biologicznej (które mogłoby stanowić część wzmocnionego Europejskiego Centrum Tematycznego ds. Ochrony Przyrody i Różnorodności Biologicznej) w ramach kontynuacji podejścia przyjętego do celów przedmiotowej oceny śródkresowej; wskazane jest, aby obserwatorium to opierało się na działalności obserwatoriów na szczeblu krajowym, regionalnym oraz innych niższych szczeblach.

Bruksela, 18 czerwca 2009 r.

Przewodniczący

Komitetu Regionów

Luc VAN DEN BRANDE
